

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

დავით სუჭაშვილი

**ბავშვები -
თეორიზმის მომავალი**

თბილისი
2020

წინამდებარე ნაშრომი ახდენს ისეთი მნიშვნელოვანი ფაქტორების იდენტიფიცირებას, როგორცაა რელიგიური ტერორიზმისა და კიბერტერორიზმის შესაძლო გავლენა ახალგაზრდა თაობაზე.

კვლევაში განხილულია საერთაშორისო ტერორიზმის გავლენის ქვეშ მყოფი ბავშვებისგან, შესაძლო საფრთხეები, ყურადღება გამახვილებულია ტერორიზმის ჭრილში ბავშვებისა და ახალგაზრდა თაობის კიბერდამოკიდებულებასა და მის შესაძლო უარყოფით გავლენასა და შედეგზე.

ნაშრომში აღნიშნულია ის ფაქტი, რომ საქართველოც დგას ამ გამოწვევის წინაშე. ასევე, ავტორი მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ ტერორისტული დაჯგუფებების მხრიდან მომავალ თაობაზე ორიენტირებულმა სტრატეგიამ ბავშვები, როგორც ფსიქოლოგიური, ისე ფიზიკური ძალადობის მსხვერპლად აქცია და მათი ჯანსაღ საზოგადოებაში რეინტეგრაციაც უდიდეს გამოწვევად დარჩება.

კვლევის მიზანია, საზოგადოების მხრიდან გაანალიზდეს და შეფასდეს ზემოთ მოყვანილი ფაქტორები, რაც საშუალებას მისცემს ცივილიზებულ სამყაროს სწორ ჭრილში დაინახოს მის წინაშე არსებული გამოწვევები.

რედაქტორი საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის პრეზიდენტი, აკადემიკოსი **გიორგი კვესიტაძე**

კონსულტანტი საქართველოს კრიმინოლოგიის მეცნიერებათა აკადემიის პრეზიდენტი, პროფესორი **მალხაზ ბაძაღვა**

© დავით სუჯაშვილი

ISBN 978-9941-8-2713-6

ტერორიზმი XXI საუკუნის ყველაზე საშიშ გამოწვევად დარჩება და ამ კვლევის მიზანს სწორედ ამის ორი კონკრეტული ჭრილით დანახვა წარმოადგენს. ტერორიზმთან ბრძოლა ყველა ცივილიზებული სახელმწიფოს, საზრუნავია.

ტერორიზმთან ბრძოლა არ გულისხმობს მის წინააღმდეგ მხოლოდ ძალისმიერ, სპეციალურ ანტიტერორისტულ ღონისძიებათა კომპლექსს, იგი საჭიროებს მოვლენის მეცნიერულად შესწავლას, მათ შორის – ისტორიული, სოციალური, პოლიტიკური და სამართლის მიმართულებით საერთაშორისო და ეროვნულ დონეზე, ასევე მნიშვნელოვანია წამოიჭრას კიბერტერორიზმის¹ საკითხი და ტერორიზმის მიმართულება, რომელიც შეიძლება ტექნოლოგიურმა პროგრესმა ხელოვნური ინტელექტის განვითარებამ გამოიწვიოს.

ტერორიზმის შესწავლისას შეიძლება გაჩნდეს კითხვა - არის კი ეს ის საკაცობრიო პრობლემა, რომელიც მომავალშიც შეიძლება დარჩეს ერთ-ერთ მთავარ გამოწვევად? ცალსახად შეიძლება ითქვას, რომ არის, ვინაიდან ის არამართო შეეხო, არამედ შთანთქა ახალგაზრდა თაობა. ის თაობა, რომელმაც უნდა შეცვალოს ჩვენი თაობა, ანუ ტერორიზმის ნერგი დარგულია და მისი

---

¹ კიბერტერორიზმი - საერთაშორისო ჯგუფების ან სპეციალური აგენტების მიერ საინფორმაციო, კომპიუტერულ სისტემებზე, პროგრამებსა და მონაცემებზე დაზიანების, რღვევის ან ბლოკირების მიზნით განხორციელებული წინასწარმომზადებული, არასამხედრო, პოლიტიკურად მოტივირებული დარტყმა. ხალხის პოლიტიკურად, სოციალურად, რელიგიურად ან იდეოლოგიურად დაშინების მიზნით. ასევე მოიცავს სახელმწიფო ფინანსებზე ან ეროვნულ კომპანიებზე თავდასხმას.

ნაყოფი მხოლოდ დროის შესაბამის მომენტზეა დამოკიდებული. სამწუხაროდ, ძირითადად, ამ ნაყოფმა შეიძლება თავი მოიბას დედამიწის ყველა წერტილში და მისი პროგნოზირება საკმაოდ რთული, თითქმის შეუძლებელია. საზოგადოება ნაკლებად მოელის საფრთხეს ბავშვებისგან თუმცა ტერორიზმის გავლენის ქვეშ მყოფი ბავშვი არა ნაკლებ თუ არა მეტად საშიში იარაღი ხდება საერთაშორისო ტერორისტების ხელში.

თუ გავითვალისწინებთ იმ მეცნიერულად დამტკიცებულ ფაქტს, რომ ბავშვზე, რომელზეც განხორციელდა ძალადობა უმეტესწილად შესაძლებელია თვითონ გახდეს მოძალადე. ბავშვთა და მოზარდთა ფსიქიატრიის ამერიკული აკადემიის მიერ 2015 წელს განხორციელებული კვლევის თანახმად², გამოვლინდა ფაქტორები, რომელთა კომპლექსური ინტერაქცია და კომბინაცია, ზრდის ძალადობრივი ქმედების რისკს ბავშვებსა და მოზარდებში, კერძოდ:

- აგრესიული ან ძალადობრივი ქცევის არსებობა;
- ფიზიკური ან/და სექსუალური ძალადობა;
- ოჯახში ან/და საზოგადოებაში ძალადობა;
- ბულინგი;
- გენეტიკური დეტერმინირებული ფაქტორები;
- მედიაში (ტელევიზია, კინო და ა.შ.) გავრცელებული ძალადობის ზემოქმედება;

---

² პროფესიული ასოციაცია, რომელიც ამერიკის შეერთებულ შტატებში, ვაშინგტონში 1953 წელს დაარსდა. მისი მიზანია ბავშვების, მოზარდების და ოჯახების ჯანსაღი, ჯანმრთელი განვითარების ხელშეწყობა განათლების, კვლევებისა და ადვოკატირების მეშვეობით, ოფიციალური ვებ-გვერდი: <https://www.aacap.org/>.

- ნარკოტიკებისა ან/და ალკოჰოლის მიღება;
- ცეცხლსასროლი იარაღის არსებობა სახლში;
- სტრესული ოჯახური სოციალურ-ეკონომიკური ფაქტორების კომბინაცია (სიღარიბე, უმუშევრობა, მართობელა მშობელი, ოჯახის მხარდაჭრის დაკარგვა, ცოლ-ქმრის დაშორება, მძიმე დანაკარგი);
- ტვინის დაზიანება, თავზე მიღებული ტრამვის შედეგად³.

ტერორიზმში ჩართვის, ე.წ. „ტერორისტებად“ ქცევის პროცესში ბავშვები ხდებიან ტერორისტული დაჯგუფებების მხრიდან ძალადობის/იძულების და/ან მანიპულაციის მსხვერპლნი. ძალადობრივ ექსტრემიზმში არასრულწლოვნების ჩართულობის მიზეზები განსხვავებულია და უმეტესად დამოკიდებულია ადგილობრივ (კონკრეტულ რეგიონალურ) და ინდივიდის პიროვნულ მახასიათებელ ფაქტორებზე. გარდა ამისა, ბოლო წლებში სოციალური მედიის, კიბერ სივრცის განვითარებამ მომავალი თაობის ფსიქიკაზე საკმაოდ სერიოზული ზეგავლენა მოახდინა. დღევანდელ მსოფლიოში არიან ბავშვები, რომლებიც ან პირდაპირ გახდნენ ძალადობის მსხვერპლნი და ტერორისტულმა ორგანიზაციებმა რეკრუტირების გზით აქციეს მოძალადეებად ან ბავშვები რომლებიც ძალადობას სწავლობენ ვირტუალური სამყაროს ზეგავლენით.

---

³ American Academy of Child & Adolescent Psychiatry. (2015). Violent Behavior in Children and Adolescents. https://www.aacap.org/AACAP/Families_and_Youth/Facts_for_Families/FF-F-Guide/Understanding-Violent-Behavior-In-Children-and-Adolescents-055.aspx

ხელოვნური ინტელექტისგან⁴ კაცობრიობა მოელის მათ წინაშე არსებული პრობლემების უმოკლეს გზით მოგვარებას. აქ ისმის კითხვა - ამ მოცემულობაში არის კი კაცობრიობა დაზღვეული? რადგანაც ხელოვნური ინტელექტი თუ დაიწყებს კაცობრიობის პრობლემების ანალიზს, დიდი ალბათობით დაადგენს, რომ ადამიანის წინაშე მდგარი პრობლემების და დედამიწაზე ცოცხალი გარემოს დაზიანების მთავარი წყარო თვითონ ადამიანია. ამ მოცემულობაში არ უნდა გამოირიცხოს ვირტუალურ სივრცეზე დამოკიდებული მყიფე ფსიქიკის ბავშვების რეკრუტირება ტერორისტებად, მითუმეტეს, რომ მსოფლიოში უკვე არსებობს ამის დამადასტურებელი ფაქტები, მაგალითად, ინტერნეტ თამაში „ლურჯი ვეშაპი“, რომელიც მოზარდებს თვითდაზიანების, და თვითმკვლელობისკენ უბიძგებს. ამ თამაშს საკმაოდ ბევრი მოზარდის სიცოცხლე შეეწირა, განსაკუთრებით 2015-2017 წლებში⁵.

„ლურჯი ვეშაპის“ გავრცელების არეალში საქართველოც მოხდა. კერძოდ, დაფიქსირდა რამდენიმე ფაქტი 13-14 წლის ასაკის ბავშვებში, რომლებსაც მცდელობა ქონდათ საკუთარი თავის დაზიანების. მიუხედავად იმისა, რომ გამოძიების დროს ბავშვებმა უარყვეს თამაშთან კავშირი, მათ მიერ ჩადენილი ქმედება

---

⁴ ხელოვნური ინტელექტი - კომპიუტერული მეცნიერების დარგი, რომელიც მიზნად ისახავს ინტელექტუალურ კომპიუტერულ მანქანის/პროგრამის შექმნას რომელსაც ექნება უნარი მიაღწიოს ადამიანის ინტელექტის გაგებას. ინტელექტუალობის დონის განსაზღვრება მეტწილად დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა ამოცანის გადაჭრა დაისახება. ხელოვნური ინტელექტის წარმოქმნის თარიღად მიიჩნევენ XIX საუკუნეს.

⁵ Adeane, A. (2019, January 13). Blue Whale: The truth behind an online “suicide challenge.” BBC News. <https://www.bbc.com/news/blogs-trending-46505722>

და თამაშის პირობები თანხვედრაშია. გარდა ამისა, საქართველოში საკმაოდ გავრცელებულია ძალადობრივი ელემენტების შემცველი კომპიუტერული თამაშები.

აღნიშნული თამაშის მიზანი უფრო თვითდაზიანება იყო, სადაც თვითმკვლელობა საბოლოო დავალებას წარმოადგენდა. ხოლო სხვა თამაშების კონტენტი მოზარდებს, მცირეწლოვნებს სხვათა მიმართ ძალადობისკენ უბიძგებს, მაგალითად ამერიკაში, ლუიზიანაში რვა წლის ბავშვმა მისი მოხუცი მომვლელი გამიზნულად მოკლა ვიდეო თამაშის ყურების შემდეგ⁶.

სტივენ ჰოკინგის⁷ 2014 წელს ნათქვამი სიტყვები, დღეს კიდევ უფრო მეტ აქტუალობას იძენს. მან აღნიშნა, რომ „ვინაიდან ხელოვნური ინტელექტის მოკლევადიანი ზემოქმედება დამოკიდებულია იმაზე, თუ ვინ აკონტროლოებს მას, გრძელვადიანი გავლენა დამოკიდებულია იმაზე, შესაძლებელია თუ არა მისი კონტროლი საერთოდ”⁸.

ამერიკელი პროფესორების ბუშმანისა⁹ და ანდერსონის¹⁰ მიხედვით, საკმარისი კვლევაა ჩატარებული, იმისათვის რომ

---

⁶ Russel, Lauren. (2013). Police: 8-year-old shoots, kills elderly caregiver after playing video game. CNN. <https://edition.cnn.com/2013/08/25/us/louisiana-boy-kills-grandmother/index.html>

⁷ სტივენ უილიამ ჰოკინგი - ბრიტანელი ფიზიკოსი და ასტროფიზიკოსი, 1942-2018.

⁸ Griffin, A. (2014, December 3). Stephen Hawking: AI could be the end of humanity. The Independent: <https://www.independent.co.uk/news/science/stephen-hawking-ai-could-be-end-humanity-9898320.html>

⁹ ბრედ ჯ. ბუშმანი - ამერიკელი პროფესორი, სოციალური ფსიქოლოგიის მიმართულებით.

¹⁰ ქრეიგ ა. ანდერსონი - ამერიკელი პროფესორი, ფსიქოლოგიის დოქტორი.

გაკეთდეს დასკვნა - ძალადობრივმა ვიდეო თამაშებმა შეიძლება გამოიწვიოს აგრესიული ქცევის მატება, ძალადობრივი მოქმედებების ზრდა, რაც, თავის მხრივ, ეფექტიან ინსტრუმენტად გარდაიქმნება ტერორისტებისათვის¹¹.

2007 წელს ტერორისტულმა დაჯგუფებამ - ჰეზბოლამ გამოუშვა ვიდეო თამაში - „*Special Force 2: Tale of the Truthful Pledge*“ - რომელიც ასახავდა ლიბანში ომს ჰეზბოლას მეზობლის პერსპექტივით. ეს ვერსია, წინასვან განსხვავებით, მხოლოდ არაბულად იყო, თუმცა ახლო აღმოსავლეთში წარმატებულად გაიყიდა 100,000 ეგზემპლარი¹². მთლიანობაში აღნიშნული თამაში მორგებული იყო ბავშვების გემოვნებაზე, მათ შთაგონებასა და რეკრუტირებაზე, რაც დაადასტურა ჰეზბოლას მედია წარმომადგენელმა ალი დაჰრმაც, როდესაც განაცხადა, რომ თამაში წარმოადგენს ბავშვების წინააღმდეგობის კულტურას: რომ კორუფციას უნდა ებრძოლო, მიწა და ნაცია დაიცვა¹³.

2014 წელს, „ისლამურმა სახელმწიფომ“ გაავრცელა ვიდეო თამაში „*3D third-person shooter Grand Theft Auto 5*“ (75 მილიონი ეგზემპლარი გაიყიდა 2017 წლის თებერვლის მონაცემებით), რომლის მიზანი ახალგაზრდების რეკრუტირება იყო¹⁴.

---

¹¹ Bushman, J. Brad, Craig A. Anderson. (2002). *Violent Video Games and Hostile Expectations: A Test of the General Aggression Model*. Personality and Social Psychology Bulletin 28, no. 12.

¹² CNN. (2007). "Hezbollah video game: War with Israel". <http://edition.cnn.com/2007/WORLD/meast/08/16/hezbollah.game.reut>

¹³ იქვე;

¹⁴ Lakomy, M. (2017). Let's Play a Video Game: Jihadi Propaganda in the World of Electronic Entertainment. *Studies in Conflict & Terrorism*, 42(4), 383–406. <https://doi.org/10.1080/1057610x.2017.1385903>

დაეშმა, ასევე გაავრცელა თამაშის - „*Grand Theft Auto: Salil al-Sawarem*“,¹⁵ თრეილერი, აქამდე არაა დაზუსტებული თამაშის სრული ვერსია გაიყიდა თუ არა, თუმცა მას დიდი რაოდენობის მაყურებელი ყავდა. თრეილერის მიხედვით, მოქმედება ხდება უდაბნოში, სადაც ტერორისტები თავს ესხმიან პოლიციელებს, ჯარისკაცებს, სამხედრო კოლონებს და კლავენ მათ. თამაშის პერსონაჟი სროლისას ყვირის Alla hu Akbar. დღეის მონაცემებით აღნიშნული თიზერი/ანონსი დაბლოკილია youtube-ის არხზე.

ხელოვნური ინტელექტის გამოყენება საშუალებას იძლევა კიბერუსაფრთხოებასთან დაკავშირებით აზროვნება ახალ დონეზე ავიდეს. შემეცნებითი ტექნოლოგია მიმდინარე და სამომავლო საფრთხეების უფრო სწრაფი ანალიზის საშუალებას იძლევა. თუმცა აქ ისმის კითხვა - შესაძლებელია თუ არა ვირტუალური ტერორიზის წინააღმდეგ ისე ენერგიულად ბრძოლა, როგორც ამ პრობლემის გადაჭრის სხვა ფორმების დროს? მაშინ, როდესაც ტერორიზმის წინააღმდეგ შექმნილი ტექნოლოგიები ხშირად ტერორისტების მხრიდანაც გამოიყენება ეფექტიანად, რადგან ისინი ისევე კარგად ითვისებენ ტექნოლოგიურ პროგრესს, როგორც მის წინააღმდეგ მებრძოლნი და მას იყენებენ ყველაზე მოწყვლად ჯგუფებში, ბავშვებსა და მოზარდებზე.

მეორე პრობლემა, რომელმაც შეიძლება მომავალში თავი იჩინოს, არის ახალგაზრდა თაობა, რომელიც პირდაპირ ან ირიბად აღმოჩნდა რელიგიური ტერორის გავლენის ქვეშ.

---

¹⁵ Grossman M.Michelle. (2014). Watc:Islamic State’s terror video game. The Jerusalem Post. <https://www.jpost.com/middle-east/is-claims-it-created-a-terror-video-game-375935>

2001 წლის 11 სექტემბრის ტერორისტული აქტების სერიამ ტერორიზმს სრულიად ახალი სახე შესძინა, ხოლო ეგრეთ წოდებული „ისლამური სახელმწიფოს“ შექმნამ კრიტიკულ ნიშნულს გადააბიჯა.

მსოფლიოში განხორციელებულმა ტერაქტებმა ტერორიზმი პოლიტიკური ბრძოლის საშიშ იარაღად აქცია.

რელიგიური ტერორიზმი, ტერორიზმის განსაკუთრებული კატეგორიაა, რომელიც მოითხოვს საკითხის შესწავლას არა მხოლოდ რელიგიური, არამედ ფსიქოლოგიური, პოლიტიკური და ფილოსოფიური კუთხითაც¹⁶. რელიგიური ტერორიზმის განხილვისას განსაკუთრებით აღსანიშნავია ისლამური ტერორიზმი, რომელიც გარდა კონკრეტული პოლიტიკური შედეგების მიღწევისა, მიზნად ისახავს, ისლამური ცივილიზაცია აქციოს მსოფლიოში ყველაზე გავლენიან ძალად და წარმატებული მეტოქეობა გაუწიოს ცივილიზებული დასავლეთის მიერ დამყარებულ მსოფლიო წესრიგს¹⁷.

ახლო აღმოსავლეთში არსებული მოუგვარებელი კონფლიქტები სასურველი ნიადაგი აღმოჩნდა რელიგიური (ისლამური) ტერორიზმის განვითარებისათვის, რამაც საფრთხე შეუქმნა არა მხოლოდ რეგიონის უსაფრთხოებას, არამედ დანარჩენ მსოფლიოსაც¹⁸.

---

¹⁶ Jessie Hill, Adam F. Kinney, (2007-2008), Sacred Violence: Religion and Terrorism, *Case Western Reserve Journal of International Law*, Vol. 39, P.703.

¹⁷ Hoffman B. (2006), Inside Terrorism. Religion and Terrorism. *Columbia University Press, New York*, P. 127.

¹⁸ უკანასკნელ წლებში მსოფლიოში ტერაქტების შედეგად დაღუპულთა დაახლოებით 70% სუნიტი, ხოლო 24% შიიტი ტერორისტების მიერ განხორციელებულ ტერაქტებზე მოდის.

ე.წ. „ისლამური სახელმწიფოს“ მიერ არაკონვენციური ომის წარმოებით ტერორიზმმა კიდევ უფრო მასშტაბური სახე შეიძინა. ტერორიზმის ამბიციები იმდენად გაიზარდა, რომ დამოუკიდებელი ქვეყნების ტერიტორიების ოკუპაციით ტერორიზმის იდეოლოგიაზე დამყარებული ისლამური სახალიფოს შექმნა დაისახა მიზნად.

თანამედროვე მსოფლიოს საზოგადოების ცნობიერებაში ისლამური ტერორიზმის მასშტაბებმა ის რელიგიური ტერორიზმის სინონიმად აქცია, მიუხედავად იმისა, რომ ტერორიზმის ამ სახეს სხვა კონფესიის მიმდევრებიც მიმართავდნენ.

მსოფლიოში სოციალური დისბალანსის ზრდას, სხვადასხვა ქვეყნებში საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ რყევებსა და სოციალურ-ეკონომიკურ კრიზისებს თან სდევს საზოგადოებაში ნიჰილიზმის მატება. ჩნდება მოთხოვნა სულიერი შიმშილის დასაკმაყოფილებლად. აღნიშნულს კი საკმაოდ კარგად იყენებენ სხვადასხვა რელიგიური თუ არასამთავრობო ორგანიზაციების საფარქვეშ მოქმედი ტერორისტული ორგანიზაციები, საზოგადოების უკმაყოფილო, მოწყვლადი ნაწილის რადიკალიზაციისათვის. სწორედ ამ მიზნისთვის ტერორისტული დაჯგუფებები იყენებენ პოლიტიკური მართვის ტექნოლოგიებსა და ტერორისტული აქტების სერიებს, რაც დიდ ზემოქმედებას ახდენს საზოგადოებაზე. როცა საზოგადოების ცნობიერება მათი გავლენის ქვეშ ექცევა, იწყება ამ საზოგადოების მანიპულაცია.

ტერორისტული ორგანიზაციების, მათ შორის, ბოლო პერიოდში „ისლამური სახელმწიფოს“ მიერ გავრცელებულ პროპაგანდისტულ ვიდეომასალებსა და პუბლიკაციებში ხშირად

ფიგურირებენ ბავშვები და მოზარდები. პროპაგანდისტული მედიის საკმაოდ დიდი ნაწილი ეთმობა იმ ძალადობრივი ეგზეკუციების გაშუქებას, სადაც ბავშვები, როგორც ჯალათები, უშუალოდ იღებენ მონაწილეობას (სურათი N1).

სურათი N1

უკანასკნელი პერიოდის „ისლამური სახელმწიფოს“ პროპაგანდა ასახავს ათეულობით ჯალათი ბავშვისა და შაჰიდი მებრძოლის მომზადებისა და საველე წვრთნების ფაქტებს¹⁹.

„ისლამური სახელმწიფოს“ მიერ კონტროლირებად ტერიტორიებზე მცხოვრები ბავშვებისა და მოზარდების იძულება, გაწევრიანდნენ ტერორისტულ დაჯგუფებაში, ძირითადად ხდება გატაცებების გზით. თუმცა, „ისლამური სახელმწიფო“ სისტემატურად ეწევა ფსიქოლოგიურ იძულებასაც, რაც გამო-

---

¹⁹ ყველაზე მეტი ვიდეო და ფოტომასალა, რომლებშიც ასახულია ბავშვების და მოზარდების მონაწილეობა არა მარტო საბრძოლო მოქმედებებში, არამედ თვითმკვლელი ტერორისტების მიერ განხორციელებულ თავდასხმებში, გავრცელებულია „დაეშ“-ის ერაყულ ვილეთებში მოქმედი დაჯგუფებების მიერ.

იხატება ადრეული ასაკიდანვე ზეწოლასა და იდეურ-რელიგიურ დამუშავებაში. ტერორისტების მიერ კონტროლირებად ტერიტორიებზე ასევე ხშირია ექსტრემისტულ დაჯგუფებებში ბავშვებისა და მოზარდების გაწევრიანება იმ შიშის გამო, რომელსაც ისინი განიცდიან ტერორისტების მიმართ²⁰.

მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო წლების განმავლობაში განსაკუთრებულად აქტუალური გახდა ისლამური სახელმწიფოს მიერ ბავშვების გადაბირება და გატაცება, აღნიშნული საკითხი დიდი ხანია დგას დღის წესრიგში. ბავშვების გამოყენება ხდებოდა და ხდება, პალესტინური ტერორისტული დაჯგუფებების, „ჰამასის“, „ალ-ქაიდას“, „თამილელი ვეფხვების“, „ალ-შაბაბის“ და სხვათა მიერ. პირველი ამერიკელი სამხედრო მოსამსახურე ავღანეთში სწორედ 14 წლის სნაიპერმა იმსხვერპლა²¹. ხაზგასასმელია ის ფაქტი, რომ 2009 წლიდან ბოკო ჰარამმა ნიგერიაში დაახლოებით 8,000 ბავშვის რეკრუტირება განახორციელა²². ასევე, გაეროს ანგარიშის მიხედვით, 2015 წელს ისლამურმა სახელმწიფომ (ISIS) სირიაში 274 ბავშვის რეკრუტირება შეძლო, ხოლო სამხედრო წვრთნები უტარდებოდა სულ

---

²⁰ Anderson K. Cubs of the Caliphate. The Systematic Recruitment, Training and Use of Children in the Islamic State. (2016). pdf (<http://www.drake.edu/media/departmentsoffices/international/nelson/2016%20paper,%20Children%20in%20ISIS,%20K.%20Anderson.pdf>)

²¹ Peter. W. Singer. (2005). The New Children of Terrorism. Chapter 8. Forest, J. J. (2006). The making of a terrorist: Recruitment, training and root causes. Westport, CT: Praeger Security International.

²² Handbook on Children Recruited and Exploited by Terrorist and Violent Extremist Groups: The Role of the Justice System. (2017). https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/ChildVictims/Handbook_on_Children_Recruited_and_Exploited_by_Terrorist_and_Violent_Extremist_Groups_the_Role_of_the_Justice_System.E.pdf

ცოტა 124 ახალგაზრდას, რომელთა ასაკი 10-სა და 15 წელს შორის მერყეობდა²³.

სურათი N2²⁴

საწვრთნელი ბანაკი

ე.წ. „ისლამურმა სახელმწიფომ“ ქალაქ მოსულიდან 2014 წელს 800-900, ხოლო 2015 წლის სექტემბერში 1000-ზე მეტი ბავშვი გაიტაცა²⁵.

2015-2016 წლებში მოპოვებული ინფორმაციის მიხედვით, ISIS-ის შეიარაღებულ შეტაკებებში „წამებულის“ სტატუსით 89 ბავშვი გარდაიცვალა²⁶. აღსანიშნავია, რომ მათ შორის იყვნენ არა მხოლოდ ერაყისა და სირიის, არამედ ავსტრალიის,

---

²³ იქვე;

²⁴ სურათი N2 ასახავს ისლამური სახელმწიფოს საწვრთნელ ბანაკებს ბავშვებისთვის. <https://www.newsweek.com/isis-training-army-child-soldiers-396392>

²⁵ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). (2017). Handbook on Children Recruited and Exploited by Terrorist and Violent Extremist Groups: The Role of the Justice System. Vienna.

²⁶ იქვე;

საფრანგეთის, ლიბიის, მაროკოს, ნიგერიის, საუდის არაბეთის, სუდანის, ტაჯიკეთის, ბრიტანეთის, ჩრდოლოეთ ირლანდიის და იემენის წარმომადგენლებიც. ხაზგასასმელია, რომ ეს მონაცემები არ მოიცავს იმ ბავშვებს, რომლებიც მშობლების თანხმობით და/ან მათთან ერთად იმყოფებიან „ისლამური სახელმწიფოს“ რიგებში.

ბავშვები და მოზარდები გამოიყენებიან არა მხოლოდ ტერორისტული ორგანიზაციების მიმდინარე ამოცანების შესასრულებლად, არამედ მოიაზრებიან მომავალში რადიკალური იდეების პროპაგანდისა და ძალადობრივი პოლიტიკის გამტარებელ ძალად, რომლის მეშვეობითაც მოხდება "ისლამური სახელმწიფოს" თუ სხვა ტერორისტული დაჯგუფების გადარჩენის და გაფართოების უზრუნველყოფის გრძელვადიანი გეგმის განხორციელება.

ბავშვებში, რომლებიც ადრეული ასაკიდანვე იზრდებიან ფსიქოლოგიური და რელიგიური წნეხის პირობებში, რადიკალური ტერორისტული დაჯგუფებების ლიდერები პერსპექტივაში ხედავენ ამჟამინდელ ტერორისტებზე უფრო სრულყოფილ და დაუნდობელ მებრძოლებს.

არასრულწლოვნების ტერორისტულ ან ძალადობრივ ექსტრემისტულ ჯგუფებში მოხვედრის გზები განსხვავებულია – ეს შეიძლება იყოს გატაცება, ტრეფიკინგი, იძულებითი ან ნებაყოფლობითი გადაბირება, ექსტრემისტულ გარემოში დაბადება. ამავდროს გატაცებების, ტრეფიკინგის და ძალადობრივი რეკრუტის მსხვერპლთა რიცხვი ძალზე დიდია.

ტერორისტული ორგანიზაციების რეკრუტირების მიმართ არასრულწლოვნების დაუცველობა და მოწყვლადობა შესაძლოა

განაპირობოს რამდენიმე ფაქტორმა, მათ შორის, ახალგაზრდების ნებაყოფლობითმა გაერთიანებამ ტერორისტულ ჯგუფებთან მთელი რიგი მოტივების საფუძველზე:

– **განდიდების პერსპექტივა** – პატივისცემისა და სახელის მოპოვება²⁷;

– **ჯგუფის იდეოლოგიური ზეგავლენის ქვეშ მოქცევა** – მოწყვლადობა ექსტრემისტული პროპაგანდის მიმართ. ახალგაზრდები განსაკუთრებით მოწყვლადები არიან ტერორისტული ნარატივების მიმართ. მიუხედავად იმისა, რომ ტერორიზმის პროპაგანდის ლომის წილი მოდის მასმედიაზე, ასევე ყურადსაღებია ის გარემოება, რომ ზოგ შემთხვევებში საგანმანათლებლო დაწესებულებები გვევლინებიან რადიკალიზაციის ხელშემწყობ ინსტიტუტად²⁸. არსებული ცნობებით, „ალ-შაბაბი“ აქტიურად იყენებს რეგიონში მოქმედ ე.წ. „ყურანის სკოლებს“ (მედრესეებს) ბავშვების რეკრუტირების მიზნით. აღნიშნული კუთხით ნიშანდობლივია IS-ის მიერ ინდოქტრინაციაზე დაფუძნებული განათლების სისტემა. კერძოდ, კარგად ორგანიზებული რელიგიურ-პროპაგანდისტული „საგანმანათლებლო“ სისტემის მიერ ბავშვების ინდოქტრინაცია იწყება სკოლებში და შემდგომ ძლიერდება სპეციალურ საწვრთნელ ბანაკებში, სადაც 10-15 წლის ბავშვები ეცნობიან შარიათის კანონებსა და სამხედრო საქმეს. სწავლის პერიოდში მათ უყალიბდებათ რადიკალური მსოფლმხედველობა და კონკრეტული უნარები – ემსახურონ „გლობალური ჯიჰადის“ საქმეს.

---

²⁷ სუჯაშვილი, დ. (2018). საერთაშორისო ტერორიზმის ანატომია და საქართველო. თბ., გამ. „საარი“.

²⁸ იქვე;

„ისლამური სახელმწიფოს“ მიერ კონტროლირებად ტერიტორიებზე არსებულ დაწყებით სკოლებში სასწავლო გეგმა არ მოიცავს ისეთ დისციპლინებს, როგორებიცაა ხატვა, მუსიკა, ფილოსოფია, ლიტერატურა. მათ ნაცვლად, ბავშვებს ინტენსიურად ასწავლიან ყურანს და უტარებენ ე.წ. „ჯიჰადის ტრენინგს“, რომელიც მოიცავს ცეცხლსასროლი იარაღისა და ასაფეთქებელი საშუალებების გამოყენებას. გარდა ამისა, სირია-ერაყის მიღმა ISIS-ის მიმდევრებისა და მხარდამჭერების ხელშეწყობით ფუნქციონირებდა ექსტრემისტული ნარატივების სკოლები (მედრესეები), სადაც ხორციელდებოდა ბავშვების რადიკალიზაციისა და პოტენციური ახალწვეულების რეკრუტირების პროცესი;

სურათი N3.²⁹

„ისლამური სახელმწიფოს“ სკოლა

ძირითადი სასწავლო წიგნია „მე ვარ მუსლიმი“, რომელიც შედგება ყუმბარების, ტანკების, საბრძოლო პოზიციების სურათებისაგან, რაც საბოლოოდ დაკავშირებულია ორგანიზაციის

---

²⁹ სურათი N3 ასახავს „ისლამური სახელმწიფოს“ სკოლებს იმ სახით, როგორითაც ის პროპაგანდისტულ ვიდეოებშია წარმოჩენილი.

სამხედრო სტრატეგიასთან³⁰. სწავლებისას ხდება სამი კომპონენტის სინთეზი, ესენია:

- თეორიული – რომელ სიტუაციაში, რომელი იარაღის გამოყენებაა უკეთესი.

- იდეოლოგიური – სწორედ ამაზე კეთდება მთავარი აქცენტი, ფუნდამენტით ჩვენ მათ წინააღმდეგ;

- ფიზიკური – აქცენტი გამძლეობაზე, მორჩილებასა და დაგეგმილად მოქმედებაზე.

სწავლების დროს მათ უჩვენებენ, რომ ძალადობა და თავის მოკვეთა ყოველდღიური ცხოვრების შემადგენელი ნაწილია. სურათი N4 ასახავს სოციალურ ქსელში გავრცელებულ ვიდეოს, სადაც ბავშვებს თავის მოკვეთას ჯერ სათამაშოზე, ხოლო შემდეგ რეალურ ადამიანზე ასწავლიან. გარდა ამისა, ინსტრუქტორი ბავშვებს უნერგავს ტერორისტული დაჯგუფებისადმი მიკუთვნებულობის გრძნობას, რის შედეგადაც ოჯახი მათთვის უკანა პლანზე ინაცვლებს.

პირადი კავშირები, მათ შორის ოჯახური და მეგობრული კონტაქტები, ასევე სოციალური ქსელების გავლენა - ძალადობრივი ექსტრემისტული ჯგუფები გადაბირების მიზნით იყენებენ როგორც ღია წყაროებს (სოციალურ ქსელებს), ასევე შერჩევით რეკრუტირებას. ამ უკანასკნელის დროს ფიქსირდება ოჯახური კავშირების, თანატოლებისა და სოციალური ინსტიტუტების, მათ შორის, საგანმანათლებლო, ჩართულობა.

---

³⁰ The Children of ISIS The indoctrination of minors in ISIS-held territory A joint publication by the National Coordinator for Security and Counterterrorism (NCTV) and the General Intelligence and Security Service (AIVD). (2017). https://radical.hypotheses.org/files/2018/01/Minderjarigen_bij_ISIS_ENG.pdf

ბევრი ადამიანი რეკრუტირდება ოჯახის წევრებისა და ახლობლების მიმართ სიმპათიის გათვალისწინებით, ან სჯერა, რომ გაწევრიანება დაეხმარება მათ, დაიცვან საკუთარი ოჯახები და სოციალური. აფრიკის ტერიტორიაზე მოქმედ ექსტრემისტულ ჯგუფებში მოხვედრილი არასრულწლოვნების უმრავლესობა დაჯგუფებებში ხვდება ნაცნობებ-მეგობრების ხელშეწყობით³¹.

სურათი N4

აღნიშნული ნიშნით გაწევრიანებულ კატეგორიაში სავარაუდოდ უნდა შევიყვანოთ ის ქალები და ბავშვები, რომლებიც ავტომატურად აღმოჩნდნენ ასოცირებულები ექსტრემისტულ საქმიანობასთან, გამომდინარე იქიდან, რომ მათი ოჯახის მამრობითი სქესის წევრები (მამა, ქმარი) ნებაყოფლობით შეუერთდნენ ტერორისტულ დაჯგუფებებს;

---

³¹ სუჯაშვილი, დ. (2018). საერთაშორისო ტერორიზმის ანატომია და საქართველო. თბ., გამ. „საარი“.

აპლიკაცია ბავშვებისთვის

ეს აპლიკაცია ბავშვებს ეხმარება არაბული ენის შესწავლაში, სადაც თითოეული სიტყვა დაკავშირებულია სამხედრო ტერმინებთან, საბრძოლო მოქმედებებთან და იარაღის სახეობებთან.

სურათი პროპაგანდისტული ვიდეოდან, რომელიც ვიდეო თამაშის იმიტირებაა.

რეალური ან მათ მიერ აღქმული გარიყვა სოციუმიდან – უკმაყოფილება, სოციალური ან პოლიტიკური მარგინალიზაცია. საყურადღებოა, რომ რადიკალიზაციის ერთ-ერთი მაპროვოცირებელი ფაქტორი ასევე, შესაძლოა, გახდეს განათლება-

მიღებული ახალგაზრდების მხრიდან განცდილი იმედგაცრუება. ზოგიერთი კვლევის შედეგების თანახმად, განათლებამიღებული პირების ჩართულობა ტერორისტულ საქმიანობაში უფრო მაღალია, ვიდრე არასრული განათლების მქონე წევრების³². სოციალური და პოლიტიკური მარგინალიზაციის დროს ახალგაზრდები გარიყულად გრძნობენ თავს საკუთარი თემის ან საზოგადოების მხრიდან, რაც ერთგვარი განმსაზღვრელი ფაქტორია ტერორისტულ ორგანიზაციაში ჩართულობის ხელშესაწყობად. ამ დროს ტერორისტული დაჯგუფებები ფაქტობრივად ახდენენ პოზიციურებას, რომლითაც ისინი სთავაზობენ ახალწვეულებს ალტერნატიულ სივრცეს და აქტიურ პროცესებში მონაწილეებას.

ეკონომიკური სარგებლის მიღების ან გრძელვადიანი ეკონომიკური სტაბილურობის ალბათობა; ეკონომიკური სიდუხჭირე – ეკონომიკური ფაქტორები და გადაბირება ურთიერთგადაჯაჭვული პროცესია, თუმცა ახლო აღმოსავლეთსა და ჩრდილოეთ აფრიკაში ჩატარებული კვლევების თანახმად, ეკონომიკური ფაქტორები ძირითადად, არაა განმსაზღვრელი რადიკალიზაციისა და რეკრუტირებისათვის. მაგალითად, შესწავლილ იქნა ISIS-ის და „ალ-ქაიდას“ სირიულ ფრთა „ჯაბჰატ ალ-ნუსრას“ რიგებში გაწევრიანებული იორდანელების შემთხვევები, რომელთა მოტივაციაშიც აბსოლუტურად უგულვებელყოფილი იყო ეკონომიკური სარგებლის საკითხი. აღნიშნულის მიუხედავად, ეკონომიკური ფაქტორი ერთგვარი განმსაზღვრელია „ბოკო ჰარამისა“ და „ალ-შაბაბის“ მაგალითზე – დასაქმების არასაკმარისი შესაძლებლობები, ასევე, განათლების მისაღებად გადასახადის არქონა აქტიურად

---

³² იქვე;

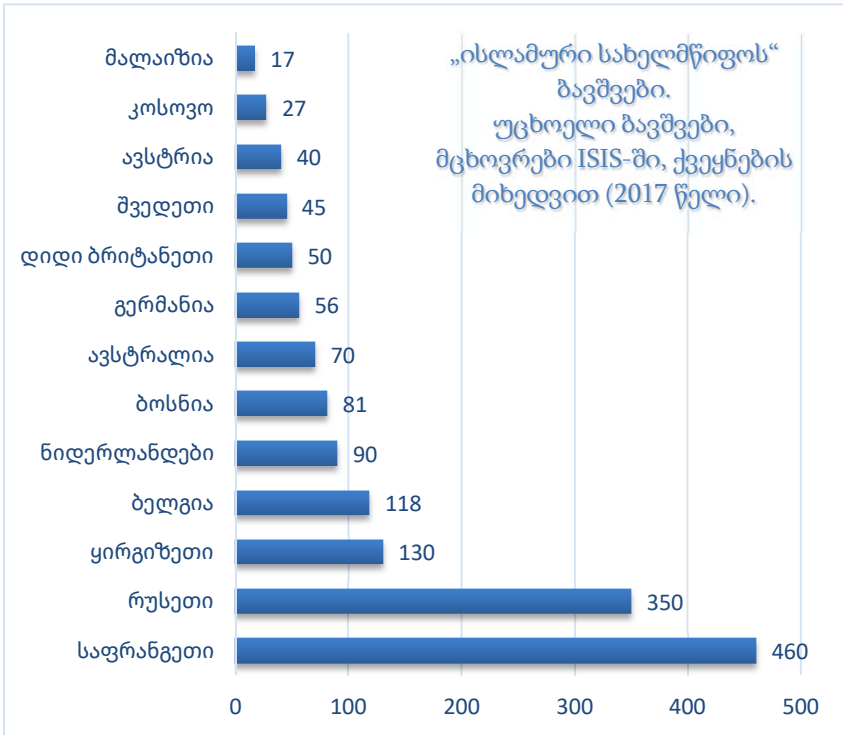
გამოიყენება ამ ორგანიზაციების მიერ რეკრუტირების ხელშემწყობ ფაქტორად.

გეოგრაფიული სიახლოვე კონფლიქტის წერტილთან – აღნიშნული წარმოადგენს ერთ-ერთ მნიშვნელოვან რისკ-ფაქტორს როგორც იძულებითი, ასევე ნებაყოფილობით გადაბირების თვალსაზრისით ტერორისტულ დაჯგუფებებში. აღნიშნულის საუკეთესო მაგალითია „ბოკო ჰარამის“ მიერ განხორციელებული მასობრივი გატაცებები. ამასთან, აღნიშნული ფენომენი ასევე განაპირობებს ახალგაზრდების ჩართულობას პოლიტიკურ პროცესებში, მაგალითად, „ბოკო ჰარამის“ თავდასხმები და გატაცებები ფაქტობრივად უწყობს ხელს და აქეზებს ახალგაზრდების ჩართულობას ტერორისტულ ჯგუფთან დაპირისპირებულ შეიარაღებულ ფორმირებებში (ნიგერიაში, ჩადში, კამერუნსა და ნიგერში), რომელთა დეკლარირებულ მიზანსაც წარმოადგენს საკუთარი თემის დაცვა ექსტრემისტული ჯგუფებისგან. აღსანიშნავია, რომ „ბოკო ჰარამის“ ყოფილი წევრების ნახევარზე მეტი აფიქსირებდა, რომ მათ ჰქონდათ კერძო ბიზნესი და დაჯგუფებაში ჩართვის მოტივატორი იყო ხსენებული ბიზნესისთვის გარანტიები და ფინანსური სარგებელი. ამასთან, „ბოკო ჰარამის“ წევრობა აღიქმებოდა უკეთესი ეკონომიკური მომავლის განმაპირობებელ ფაქტორად³³.

ჯგუფზე ორიენტირებული და დაფუძნებული იდენტობის ძიება – რაც გულისხმობს იდეოლოგიური, სოციალური და რელიგიური ვალდებულებების შესრულებას.

---

³³ იქვე;

აღსანიშნავია, რომ ტერიტორიების დაკარგვასთან ერთად ISIS-მა მოუხშირა ბავშვების ბრძოლის წინა ხაზზე გაშვებას. 2015 წლის 1 იანვრიდან 2016 წლის 31 იანვრამდე 89 გარდაცვლილის სტატისტიკა შემდეგ ინფორმაციას იძლევა: 51% ერაყში დაიღუპა, 36% სირიაში. გარდაცვლილთა 31% სირიელი იყო, 25% სირიელ/ერაყელი, 11% ერაყელი. დაღუპულთა 33%-ს კი შეა-

³⁴Armstrong, M. (2017). Statista.com. The Children of the Islamic State <https://www.statista.com/chart/11603/the-children-of-the-islamic-state/>

დგენდნენ ბავშვები იემენიდან, საუდის არაბეთიდან, ტუნი-სიდან, ლიბიიდან, დიდი ბრიტანეთიდან, საფრანგეთიდან, ავსტრალიიდან და ნიგერიიდან³⁵.

ბავშვები, რომლებიც ისლამური სახელმწიფოდან საკუთარ ქვეყნებში დაბრუნდნენ და ის ბავშვები, რომლებიც მიგრაციის შედეგად შევიდნენ სხვადასხვა დასავლურ სახელმწიფოებში, ნელი მოქმედების ბომბებს წარმოადგენენ, მათ შესაძლოა მომავალი ჯიჰადისტების რიგები შეავსონ.

რადიკალიზაციის საერთაშორისო სასწავლო ცენტრის მიხედ-ვით (ICSR) 2018 წელს 41,490 უცხოელი მებრძოლიდან 12%-ს მოზარდები შეადგენენ – დაახლოებით 4,640 ბავშვი 80 ქვეყ-ნიდან. აქედან მხოლოდ 26 ქვეყანა იძლევა სანდო ინფორ-მაციას³⁶. სულ 1460-1525 მოზარდი დაბრუნდა თავის ქვეყანაში სირიიდან და ერაყიდან, რაც დაბრუნებულების 20%-ს შეად-გენს. 2013 წლის აპრილიდან 2018 წლის ივნისის ჩათვლით დაახლოებით 730 ახალშობილი დაიბადა ISIS-ის მიერ კონტ-როლირებად ტერიტორიაზე უცხო ქვეყნის მებრძოლების ოჯა-ხებში (ზოგი წყაროს ცნობით, ხსენებულ ტერიტორიაზე დაბა-დებულ ბავშვთა რაოდენობა 5,000-ს აჭარბებდა)³⁷. ამასთან, მიმდინარე ეტაპზე დაახლოებით 12,000 უცხოელი/უცხო ქვეყ-ნის მოქალაქე (მათ შორის 4 ათასი ქალი და 8 ათასი ბავშვი) იმყოფება სირიის ჩრდილო-აღმოსავლეთით მდებარე ტყვეთა

---

³⁵ Bloom, M., Horgan J., and Charlie, Winter. (2016). Depictions of Children and Youth in the Islamic State’s Martyrdom Propaganda, 2015-2016.

³⁶ Khomami, N. (2018, July 24). Number of women and children who joined Isis “significantly underestimated.” The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2018/jul/23/number-of-women-and-children-joining-isis-significantly-underestimated>

³⁷ იქვე;

ბანაკებში. 2019 წ. მაისის მონაცემებით, მხოლოდ ალ-ჰოლის ბანაკში ცხოვრობდა 73 ათასი ადამიანი, რომელთა 90% ქალი და ბავშვი იყო³⁸.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანია გაეროს მიერ ოფიციალური მონაცემები, რომლებიც ბავშვი მიგრანტების რაოდენობას ასახავს დასავლეთის ქვეყნებში იმ რეგიონებიდან და სახელმწიფოებიდან, რომლებმაც ყველაზე დიდი ზიანი განიცადეს ტერორისტული თავდასხმების შედეგად.

2019 წლის მონაცემებით³⁹, მიგრანტი ბავშვების საერთო ჯამი შეადგენდა 202,945-ს, რაც 6%-ით მეტია 2018 წლის იგივე პერიოდის მონაცემებთან.

სირია მოწინავე ქვეყანაა, საიდანაც არიან მოზარდ მიგრანტთა და თავშესაფრის მაძიებელთა უმეტესობა – 21%. სხვა ქვეყნების მონაცემები ასე გამოიყურება:

- ავღანეთი 11%,
- ერაყი 7%,
- ვენესუელა 4%,
- ერიტრეა 4%,
- ნიგერია, თურქეთი, კოლუმბია და ალბანეთი 3%.⁴⁰

---

³⁸ იქვე;

³⁹ Refugee and Migrant Children in Europe. (2019). <https://migration.iom.int/system/tdf/reports/UNHCR-UNICEF-IOM%20Factsheet%20on%20refugee%20and%20migrant%20children%20Jan-June%202019.pdf?file=1&type=node&id=7288>

⁴⁰ იქვე;

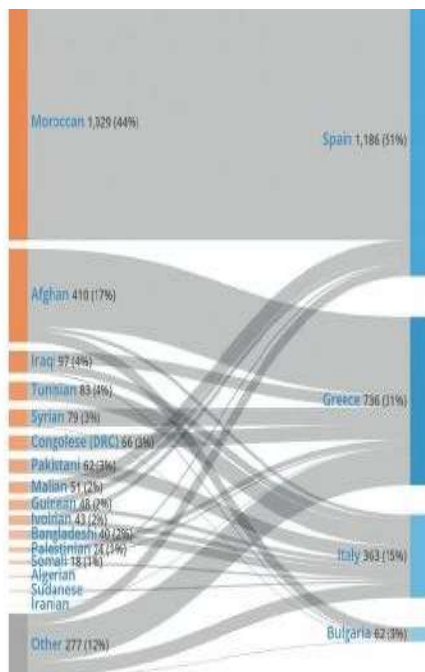
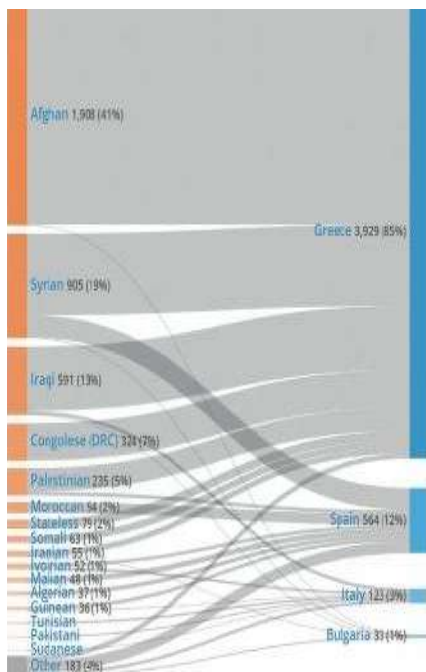
გერმანია რჩება ყველაზე მიმზიდველ მიმართულებად, კერძოდ, მასზე მოდის მიგრანტთა 35%; ხოლო დანარჩენ ევროპულ ქვეყნებში შემდეგი მაჩვენებელია:

- საფრანგეთი 13% (26,160 ბავშვი),
- საბერძნეთი 12% (25,165 ბავშვი),
- ესპანეთი 11% (21,715 ბავშვი),
- დიდი ბრიტანეთი 5% (10,295 ბავშვი).⁴¹

ცხრილი N2

ბავშვები თანმხლები პირებით ქვეყნის/ ტერიტორიის, წარმომავლობისა და ჩასვლის ქვეყნების მიხედვით.

UASC ქვეყნის/ტერიტორიის, წარმომავლობისა და ჩასვლის ქვეყნების მიხედვით

⁴¹ იქვე;

დასკვნა

ზემოთ აღნიშნულიდან გამომდინარე შეიძლება ითქვას, რომ საერთაშორისო ტერორიზმიდან მომავალი საფრთხე რეალურია. ბავშვი სამყაროს შეცნობის პროცესში სვამს კითხვებს, რაზეც ცდილობს მიიღოს ინფორმაცია, რაც ეხმარება მის მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებას.

ბავშვის ფიზიკურ განვითარებასთან ერთად ვითარდება და იხვეწება მისი ფსიქიკა. აღნიშნულ პერიოდში ბავშვზე ნეგატიური ზემოქმედება იწვევს მისი ფსიქიკის დაზიანებას, სხვადასხვა კომპლექსების განვითარებას, რაც ხელს უწყობს მის არასწორ მსოფლმხედველობის ჩამოყალიბებას.

კვლევაში მოყვანილი ფაქტები მიანიშნებს, რომ ნაწილი ბავშვებისა ექცევა საერთაშორისო ტერორიზმის გავლენის ქვეშ. ამავდროულად ფაქტია, რომ უფრო მეტ ბავშვზე გავლენას ახდენს ძალადობის შინაარსით გაჯერებული ვირტუალური სამყარო, რომელიც იმდენად ახლოა რეალურთან, რომ ხშირ შემთხვევაში ბავშვის ფსიქიკა ვეღარ აცნობიერებს სად გადის ზღვარი რეალურ და ვირტუალურ სამყაროს შორის. რაც საბოლოო ჯამში ბავშვს აყალიბებს მოძალადედ და მოწყვლადს ხდის საერთაშორისო ტერორიზმისათვის.

აღნიშნულიდან გამომდინარე კარგი იქნება თუ ცივილიზებული სამყარო უფრო აქტიურად დაიწყებს ზემოთ მოყვანილი საკითხების შესწავლას და მოცემული გამოწვევების წინააღმდეგ ბრძოლაში იმუშავებს კოორდინირებულად. საერთაშორისო ორგანიზაციებმა კარგად უნდა შეისწავლონ რისკ ქვეყნებში ბავშვების ტერორიზმში ჩაბმის შესაძლო ფაქტორები,

უნდა შემუშავდეს სტარტეგია ბავშვების და მოზარდების ტერორისტულ ორგანიზაციებში გაერთიანების წინააღმდეგ. განისაზღვროს ასაკი, სქესი; გაძლიერდეს სოციალური პროგრამები; ჩატარდეს ცნობიერების ამაღლების ტრენინგები, როგორც სასწავლო დაწესებულებებში, ისე ოჯახსა და იმ პერსონალთან რომელთაც შეხება აქვთ ბავშვებთან. შემუშავდეს უსაფრთხოების პროგრამები სასწავლო დაწესებულებებისათვის, ასევე სოციალური ქსელები და ტელევიზია გამოყენებული იქნას ბავშვებისთვის არასწორი ინფორმაციის თავიდან აცილებისა და სწორი ინფორმაციის მიწოდებისათვის. აქტიურად უნდა განხორციელდეს კიბერ სივრცეზე მონიტორინგი რათა არიდებული იქნას ძალადობის შემცველი პროგრამები, თამაშები. კიდევ უფრო მეტი ყურადღება უნდა დაეთმოს ტერორიზმის გავლენის რეგიონებში, ბავშვთა აღწერასა და მათი მიგრაციის მონიტორინგს. ზემოთ ხსენებული ბავშვების მიგრაციის შემთხვევაში მიმღებ ქვეყნებში სახელმწიფოს შესაბამისი უწყებებისა და ბავშვებზე მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციების მხრიდან უნდა განხორციელდეს ბავშვებისათვის შეუმჩნევლად მეთვალყურეობა, მონიტორინგი, კერძოდ: თუ რა გარემოში განაგრძობენ ისინი ცხოვრებას, ვისთან მეგობრობენ, რითი ინტერესდებიან. შემუშავდეს სოციალური პროგრამები ბავშვების ჯანსაღ გარემოსთან ადაპტაციისა და შემდგომი ინტეგრაციისთვის.

გამოყენებული ლიტერატურა

სუჯაშვილი, დ. (2018). *საერთაშორისო ტერორიზმის ანატომია და საქართველო*. თბ., გამ. „საარი“.

Sujashvili, D. (2020). High Technologies and Possible Use of Children in International Terrorism. *Bull. Georg. Natl. Acad. Sci.*, 14: 4.

Adeane, A. (2019, January 13). *Blue Whale: The truth behind an online “suicide challenge.”* BBC News. <https://www.bbc.com/news/blogs-trending-46505722>

American Academy of Child & Adolescent Psychiatry. (2015). Violent Behavior in Children and Adolescents. https://www.aacap.org/AACAP/Families_and_Youth/Facts_for_Families/FFF-Guide/Understanding-Violent-Behavior-In-Children-and-Adolescents-055.aspx

Anderson, K. (2016). Cubs of the Caliphate. The Systematic Recruitment, Training and Use of Children in the Islamic State. (<http://www.drake.edu/media/departments/offices/international/nelson/2016%20paper,%20Children%20in%20ISIS,%20K.%20Anderson.pdf>)

Bushman, B. J., & Anderson, C. A. (2002). Violent Video Games and Hostile Expectations: A Test of the General Aggression Model. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(12), 1679–1686. <https://doi.org/10.1177/014616702237649>

Bloom, M., Horgan J., and Charlie, Winter. (2016). Depictions of Children and Youth in the Islamic State’s Martyrdom Propaganda, 2015-2016.

Griffin, A. (2014, December 3). *Stephen Hawking: AI could be the end of humanity.* The Independent: <https://www.independent.co.uk/news/science/stephen-hawking-ai-could-be-end-humanity-9898320.html>

Grossman, B. M. M. (2014, September 21). *WATCH: Islamic State's terror video game*. The Jerusalem Post | JPost.Com. <https://www.jpost.com/middle-east/is-claims-it-created-a-terror-video-game-375935>

Handbook on Children Recruited and Exploited by Terrorist and Violent Extremist Groups: The Role of the Justice System. (2017). https://www.unodc.org/documents/justice-and-prison-reform/ChildVictims/Handbook_on_Children_Recruited_and_Exploited_by_Terrorist_and_Violent_Extremist_Groups_the_Role_of_the_Justice_System.E.pdf

Hezbollah video game: War with Israel - CNN.com. (2007). CNN. <http://edition.cnn.com/2007/WORLD/meast/08/16/hezbollah.game.reut/>

Hoffman, B. (2006). *Inside Terrorism. Religion and Terrorism*. Columbia University Press, New York.

Jessie Hill, Adam F. Kinney. (2008). *Sacred Violence: Religion and Terrorism, Case Western Reserve*. Journal of International Law.

Khomami, N. (2018, July 24). *Number of women and children who joined Isis "significantly underestimated."* The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2018/jul/23/number-of-women-and-children-joining-isis-significantly-underestimated>

Lakomy, M. (2017). Let's Play a Video Game: Jihadi Propaganda in the World of Electronic Entertainment. *Studies in Conflict & Terrorism*, 42(4), P. 383–406. <https://doi.org/10.1080/1057610x.2017.1385903>

Peter. W. Singer. (2005). *The New Children of Terrorism*. Chapter 8. Forest, J. J. (2006). The making of a terrorist: Recruitment, training and root causes. Westport, CT: Praeger Security International.

Refugee and Migrant Children in Europe. (2019). <https://migration.iom.int/system/tdf/reports/UNHCR-UNICEF-IOM%20Factsheet%20on%20refugee%20and%20migrant%20children%20Jan-June%202019.pdf?file=1&type=node&id=7288>

Russell, B. C. L. (2013, August 26). *Police: 8-year-old shoots, kills elderly caregiver after video game*. CNN. <https://edition.cnn.com/2013/08/25/us/louisiana-boy-kills-grandmother/index.html>

The Children of ISIS The indoctrination of minors in ISIS-held territory A joint publication by the National Coordinator for Security and Counterterrorism (NCTV) and the General Intelligence and Security Service (AIVD). (2017). https://radical.hypotheses.org/files/2018/01/Minderjarigen_bij_ISIS_ENG.pdf

დავით სუჯაშვილი დაიბადა 1976 წლის 15 ივნისს. 1999 წელს წარჩინებით დაამთავრა საქართველოს უშიშროების სამინისტროს აკადემია. 2019 წელს წარჩინებით დაასრულა საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სადოქტორო პროგრამა და მიენიჭა საჯარო მმართველობის დოქტორის აკადემიური ხარისხი.

1999 წლის ნოემბრიდან 2012 წლის ნოემბრამდე მსახურობდა საქართველოს დაზვერვის სამსახურში.

2012 წლის ნოემბრიდან 2013 წლის დეკემბრამდე მუშაობდა საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს საინფორმაციო-ანალიტიკური დეპარტამენტის დირექტორად.

2014 წლის დეკემბრიდან 2015 წლის მაისამდე იყო საქართველოს პრემიერ-მინისტრის თანაშემწე სახელმწიფო უსაფრთხოების საკითხებში - სახელმწიფო უსაფრთხოებისა და კრიზისების მართვის საბჭოს მდივანი.

2013 წლის დეკემბრიდან 2019 წლის სექტემბრამდე იყო საქართველოს დაზვერვის სამსახურის უფროსი, საქართველოს პრემიერ-მინისტრის მთავარი მრჩეველი დაზვერვის საკითხებში.

2019 წლის სექტემბრიდან არის საქართველოს თავდაცვის მინისტრის მოადგილე.

მინიჭებული აქვს თავდაცვის გენერალ-მაიორის წოდება.

პრაქტიკულ საქმიანობას უთავსებს სამეცნიერო-პედაგოგიურ მოღვაწეობას. არის გრიგოლ რობაქიძის სახელობის უნივერსიტეტის მეცნიერ-თანამშრომელი და ამავე უნივერსიტეტის საჯარო მმართველობისა და პოლიტიკის სკოლის ასოცირებული პროფესორი.

2019 წელს არჩეულ იქნა საქართველოს კრიმინოლოგიის მეცნიერებათა აკადემიის წევრად. არის რამდენიმე სამეცნიერო შრომისა და კვლევის ავტორი.

ჰყავს მეუღლე და სამი შვილი.

Georgian National Academy of Sciences

DAVID SUJASHVILI

CHILDREN –
FUTURE OF TERRORISM

Tbilisi
2020

This research identifies such focal factors as the possible impact of religious terrorism and cyber-terrorism on the younger generation.

The paper discusses the possible future threats from children affected by international terrorism, focuses on the cyber addiction of children and the youth and its possible negative impact, in the context of terrorism.

It is mentioned that Georgia also facing this challenge. In addition, the study points out that a next-generation oriented strategy by terrorist groups has made children victims of both psychological and physical violence, whose subsequent reintegration into a healthy society will remain a foremost challenge.

This paper aims to analyze and evaluate the above mentioned factors, which will allow the civilized world to see the challenges before it takes place in a new light.

Editor   Prezident of The Georgian National Academy of Sciences,
Academician **Giorgi Kvesitadze**

Consultant   Prezident of The Georgian Academy of Criminology
Sciences, Professor **Malkhaz Badzagua**

© David Sujashvili

ISBN 978-9941-8-2713-6

Terrorism remains the most dangerous threat of the 21st century, and the aim of this article is to underline the importance of a specific aspect of this threat.

Combating terrorism is a challenge for the entire civilized world, both individually and collectively.

The fight against terrorism does not merely require a set of physical capabilities or special antiterrorist measures, but must also be based upon the study and analysis of specific events and trends within historical, social and political contexts as well as with regard to national and international law. It is also noteworthy to raise the issue of cyberterrorism and the other type of terrorism that can be led by technological progress, the development of artificial intelligence (AI).

The following question arises during any study of the terrorism: Will this global problem in future continue to be one of humankind's most difficult challenges? The answer is undoubtedly 'yes', terrorism not only affects but also devours younger generations. The generation that will replace us is already influenced by terrorism, and trying to forecast when it will explode is difficult and indeed often impossible. Even though society unlikely expects threat from children, however children under the influence of terrorism becomes no less or even more dangerous weapons in the hand of international terrorists.

Particularly if we consider the scientifically proven fact that many young victims of violence later tend to become oppressors themselves. In 2015, the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry published research about Violent Behavior in Children and Adolescents and has concluded that a complex interaction or combination of factors leads to the increased risk of violent behavior in children and adolescents (American Academy of Child & Adolescent Psychiatry [Aacap], 2015). These factors include:

- Previous aggressive or violent behavior
- Being the victim of physical abuse and/or sexual abuse
- Exposure to violence in the home and/or community
- Being the victim of bullying
- Genetically determined factors
- Exposure to violence in media (TV, movies, etc.)
- Use of drugs and/or alcohol
- Presence of firearms at home
- Combination of stressful family socioeconomic factors (poverty, severe deprivation, marital breakup, single parenting, unemployment, loss of support from extended family)
- Brain damage due to head injury (ibid.,).

In the process of becoming "terrorists," children become victims of violence (coercion) and/or victims of manipulation by terrorist groups. The reasons for juvenile's involvement in violent extremism vary and largely depend on local (specific

regional) and individual characteristics. Moreover, in recent years the development of social media and cyberspace has had a very serious impact on the psyche of the next generation.

In today's world, some children have either become direct victims of violence and turned into oppressors through recruitment by terrorist organizations, or are learning violence under the influence of the virtual world.

Mankind expects artificial intelligence (AI) to solve the problems it faces within the shortest time possible. However, the following question arises - is humankind secured in this setting? If artificial intelligence (AI) starts to analyze the problems of mankind, it will most likely discover that the main source of problems is humankind itself.

This data should not exclude the recruitment of children with fragile psyche addicted to cyberspace, especially since there is a lot of evidence already. For example, the online game "Blue Whale" pushes adolescents to self-harm and suicide.

This game took the lives of quite a few teenagers, especially in 2015-2017 (Adeane, 2019). Cases of "Blue Whale" have also been recorded in Georgia. In particular, several incidents were reported in children aged 13-14 who attempted to injure themselves. Even though during the investigation the children denied any connection with the game, the acts committed by them and conditions of the game coincide. Besides, there are

many types of computer game in Georgia that contain violent elements.

The purpose of this game was self-harm with the final task of committing suicide. While the content of other games incites adults, minors to harm others. For example, in America, in Louisiana, an eight-year-old child intentionally killed his old caregiver after watching a video game (Russell, 2013).

The words Stephen Hawking said in 2014 are becoming even more urgent today. He noted, “Whereas the short-term impact of AI depends on who controls it, the long-term impact depends on whether it can be controlled at all” (Griffin, 2014).

According to Bushman and Anderson, enough research has been done to conclude - violent video games can lead to the augmentation in aggressive behavior, an increase in violence, which on the other hand can be an effective tool for terrorists (Bushman & Anderson, 2002, p. 1680).

In 2007, the terrorist group Hezbollah released a video game - Special Force 2: Tale of the Truthful Pledge - illustrating the war in Lebanon from the perspective of a Hezbollah fighter. This version, unlike the previous one, was only in Arabic, although it successfully sold 100,000 copies in the Middle East (Hezbollah Video Game: War with Israel - CNN.Com, 2007). Overall the game was tailored to the children's tastes, to inspire and recruit them.

This was confirmed by Hezbollah spokesman Ali Daher when he said – “the game presents the culture of the resistance to children: that occupation must be resisted and that land and the nation must be guarded” (ibid.,).

In 2014, Islamic State released the video game "3D third-person shooter Grand Theft Auto 5" (which sold 75 million copies as of February 2017), aiming to recruit young people (Lakomy, 2017, p. 405).

Daesh has also released a trailer for the game - ‘Grand Theft Auto: Salil al-Sawarem’. It is not yet clear whether the full version of the game has been sold or not, but the teaser had a large audience. According to the trailer, the action takes place in the desert, where terrorists attack police, soldiers and military convoys and kill them. The main character of the game yells out ‘Allahu Akbar’ while shooting (Grossman, 2014). According to today's data, this teaser is blocked on the youtube channel.

The use of artificial intelligence (AI) allows cybersecurity thinking to reach new levels. Cognitive technology provides faster analysis of current and future threats. However, the question here is whether it is possible to fight against virtual terrorism as vigorously as with the other forms of solving this problem? While the technologies are often used effectively to combat terrorism, on the other hand, they are also used by terrorists, as they master technological progress as well and use them on the most vulnerable groups - on minors.

The second problem that may arise in the future is the younger generation, which has been directly or indirectly influenced by religious terror.

The terrorist attacks of 9/11 revealed an entirely new face of terrorism, and the creation of the so-called Islamic State crossed a critical line.

Terrorist acts around the world have turned terrorism into a dangerous political tool.

Religiously-motivated terrorism is a special type of terrorism, the study of which requires not only a good knowledge of the issue but also the ability to analyze its psychological, political, and philosophical aspects (Jessie Hill, Adam F. Kinney, 2008). Any analysis of terrorism must underline the exceptional nature of Islamic terrorism, whose aims go beyond specific political results to include the goal of confronting Western civilization and the world order it has established in order to make the Islamic civilization the world's most powerful and influential force (Hoffman, 2006).

Unresolved conflicts in the Middle East have become arenas for the development of a religious (Islamic) terrorism that poses a threat to regional and global security.

By prosecuting an unconventional war, the so-called Islamic State have made terrorism even more comprehensive. Their ambition has grown to such an extent that they aim to

establish a caliphate based upon terrorist ideologies over the territory they seize from independent states.

Given the scale of its expansion, the so-called Islamic State has become synonymous with religious terrorism in the modern world and public consciousness, even though other organizations have also resorted to this type of terrorism.

The world's increasing social imbalance and myriad socio-political upheavals and socio-economic crises are accompanied by a growing trend towards nihilism in society. It is becoming ever clearer that there is a need to compensate for spiritual starvation. This need has been instrumentalized by different terrorist groups in the guise of religious or non-governmental organizations in order to radicalize vulnerable and dissatisfied people. For this purpose, terrorist groups compound the impact upon society of major terrorist attacks by bringing into play methods of political management. When the collective consciousness is under their influence, they begin to manipulate society itself.

Terrorist organizations use children and adults in propaganda videos and publications, including those recently released by the Islamic State.

A large part of this propaganda is devoted to publicizing violent executions in which children are the executioners. Recent Islamic State propaganda has shown dozens of such children as well as training and field exercises.

Kidnapping is the main method used to force children and young people living in Islamic State-controlled areas to join terrorist groups. However, the Islamic State also systematically engages in psychological coercion by oppression and ideological-religious indoctrination from an early age. In areas controlled by terrorists, it is also common for children and young people to join extremist groups out of fear for the terrorists themselves (Anderson, 2016).

Even though recruiting through kidnapping has become a focus of study, the subject is not on the agenda currently. The tactic of using children has been employed by the PLO, Hamas, Al-Qaeda, LTTE (the ‘Tamil Tigers’), Al-Shabab, and others. The first American soldier to be killed in Afghanistan, for example, was shot by a 14-year-old child sniper (Singer, 2005), and in 2009 Boko Haram in Nigeria recruited around 8,000 children (Handbook on Children Recruited and Exploited by Terrorist and Violent Extremist Groups: The Role of the Justice System, 2017). According to

the UN, in 2015 the Islamic State in Syria recruited 274 children and had 124 boys between the ages of 10 and 15 undergoing military training (ibid.,).

Picture N2

Training Camp

In 2014, the so-called Islamic State abducted 800-900 children, and in September 2015 over 1,000 from the city of Mosul (ibid.,). Battles with ISIS in 2015-2016 led to the death of 89 children – from Iraq and Syria. Of course, there were children from Australia, France, Libya, Morocco, Nigeria, Saudi Arabia, Sudan, Tajikistan, Great Britain (including Northern Ireland), and Yemen as well. (ibid.,).

It should be emphasized that these figures do not include children who had joined Islamic State with their parents or with their permission.

Terrorist organizations not only use children and young people for ongoing tasks but also as a future means or channel

for the propagation of radical ideas and the realization of their long-term plans for their own survival and expansion as a terrorist group.

The leaders of radical terrorist groups believe that children who, from an early age, grow up under psychological and religious pressure will become more accomplished and ruthless fighters compared to current terrorists.

Minors can be involved in terrorist or extremist groups in different ways: kidnapping, human trafficking, forced or voluntary recruitment, being born into an extremist environment, etc. That said, most are the victims of kidnappings, trafficking and violent recruitment.

Children and young people, including those who volunteer, are vulnerable to recruitment by terrorist organizations for several reasons:

1. The prospect of honour, i.e. forging a reputation and earning the respect of their peers:

Being under the ideological influence of the group can lead to vulnerability towards extremist propaganda. Youngsters are particularly vulnerable to terrorist narratives, and although the vast majority of propaganda is communicated through public media, it is also noteworthy that even educational institutions sometimes encourage the promotion of radicalization (Sujashvili, 2018).

According to available information, the Al-Shabaab group actively employs Islamic schools (madrasas) to recruit children. Equally notable in this regard is the fact that the Islamic State’s educational system is based upon indoctrination: through a well-organized ‘educational’ system based upon religious propaganda, the indoctrination of children begins in schools and is then intensified in special camps in which children aged 10-15 are introduced to Sharia law and military training. During their studies, they develop a radical worldview and specific skills to serve the cause of ‘global jihad’.

The curriculum in Islamic State-controlled primary schools does not include disciplines such as painting, music, philosophy or literature; instead, children are intensively taught the Koran and so-called ‘jihadist training’, which includes the use of firearms and explosives. In addition, some extremist schools (madrasas) operate beyond the borders of Syria and Iraq with the support of Islamic State followers and supporters.

Picture N3

An ISIS school as portrayed in Propaganda

The focal textbook is I am Muslim. Course materials are illustrated with pictures of hand grenades, tanks, and tactical positions to link education with the Islamic State’s military strategy (The Children of ISIS The Indoctrination of Minors in ISIS-Held Territory A Joint Publication by the National Coordinator for Security and Counterterrorism (NCTV) and the General Intelligence and Security Service (AIVD), 2017). This ‘curriculum’ synthesizes three elements:

- Theory: identifying different types of weapons and the situations in which they are best deployed.
- Ideology: the key focus being ‘US against Them’.
- Physical strength: endurance, obedience, and planned action (ibid.,).

Some aspects of the course show trainees that violence and beheadings are an integral part of daily life. A video shared across a social network notably showed a child being taught to first behead a toy before progressing to real people; its instructor also instilled in it a sense of belonging to the terrorist group, with its family in second place.

Picture N4

2. Personal connections, including family and friends, as well as the influence of social networks:

Extremist groups use both open (social networks) and closed (individual selection) sources to recruit new members, the latter case involving family ties, peer networks, and social institutions (including schools). Many people are recruited out of sympathy for family members, or believe that membership will help them to protect their own families, community, or society. Most of the minors in extremist groups operating in Africa are involved in groups with the support of friends or acquaintances (Sujashvili, 2018).

We should include in this category women and children who were automatically associated with extremist activities when their husband or father voluntarily joined a terrorist group.

Picture N5

Apps for young children

This application helps children to learn the Arabic language, where each word connected to military terms, fighting actions, and type of weapons.

Image from Propaganda video that imitates a video game

3. Their real (or perceived) social, political, or economic marginalization or exclusion:

It is noteworthy that one of the main factors behind the radicalization of young people may be the frustration some of them experience, even when educated (ibid.,).

According to some studies, more educated people are involved in terrorism than those whose education is incomplete. When socially and politically marginalized, young people feel excluded from their community, and this appears to be a determining factor behind their involvement in a terrorist organization. In some cases, terrorist organizations offer them an alternative space to participate in various social, political or economic processes.

4. The probability of economic benefit or long-term economic stability:

Economic factors and recruitment are intertwined processes, but according to research carried out in the Middle East and North Africa, economic factors are only rarely the main cause of radicalization and recruitment: in Jordan, for example, economic benefit was apparently far from the minds of those who joined Al Nusra—a group affiliated with the Islamic State and Al Qaeda. In North Africa, on the other hand, economic benefit is a defining factor among those who join Boko Haram or Al Shabaab, and these groups actively profit from the lack of job opportunities and the promise of free ‘education’ to encourage recruitment (ibid.,).

5. Geographical proximity to conflict:

Proximity to a conflict is one of the most vital risk factors for both forced and voluntary terrorist recruitment, perhaps the best examples of which are the mass kidnappings carried out by Boko Haram. This latter phenomenon also involves young people in politics: Boko Haram’s attacks and kidnappings encourage young people to join armed groups opposed to the terrorists (Nigeria, Chad, Cameroon, and Niger). It is worth mentioning that over half of former members of Boko Haram stated that they owned a business, and that they had been motivated to join the group by the guarantees and financial benefits they could hope to receive for their business. They

therefore saw membership of Boko Haram as a promise of a better economic future (ibid.,).

6. The search for a group identity through the fulfilment of ideological, social and religious obligations:

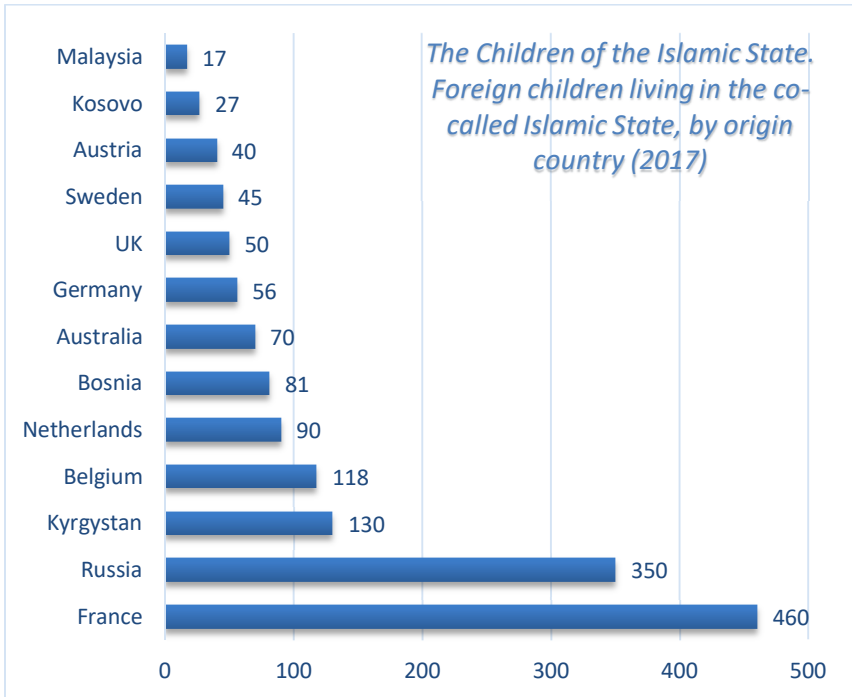
With the loss of its territories, ISIS has intensified its deployment of armed children on the front lines, and the deaths of 89 Islamic State fighters between 1 January 2015 and 31 January 2016 reveal the following: 51% died in Iraq and 36% in Syria; 31% of the dead were Syrians, 11% were Iraqis and 25% were dual Syrian-Iraqi citizens; 33% of those killed were children from Yemen, Saudi Arabia, Tunisia, Libya, Britain, France, Germany, Australia and Nigeria (Bloom, Horgan, & Winter, 2016).

Young Islamic State fighters who have returned to their countries of origin or have migrated to various Western states are slow-acting bombs, the jihadists of the future.

According to a 2018 report by the International Centre for the Study of Radicalisation (ICSR), 12% of the 41,490 international citizens from 80 countries affiliated with IS in Iraq and Syria were minors. Only 26 of these countries provided reliable information (Khomami, 2018). A total of 1,460-1,525 adolescents returned to their home countries from Syria and Iraq, accounting for 20% of returnees. Between April 2013 and June 2018, approximately 730 children were born in IS-controlled areas to families of foreign fighters ('unverified estimates' put their number at

over 5,000) (ibid.,). At present, around 12,000 foreigners (4,000 women and 8,000 children) are being held in refugee camps in north-eastern Syria. In May 2019, 73,000 people were living in the Al Hawl Camp alone, 90% of whom were women and children (ibid.,).

Chart 1

Source - <https://www.statista.com/chart/11603/the-children-of-the-islamic-state/>

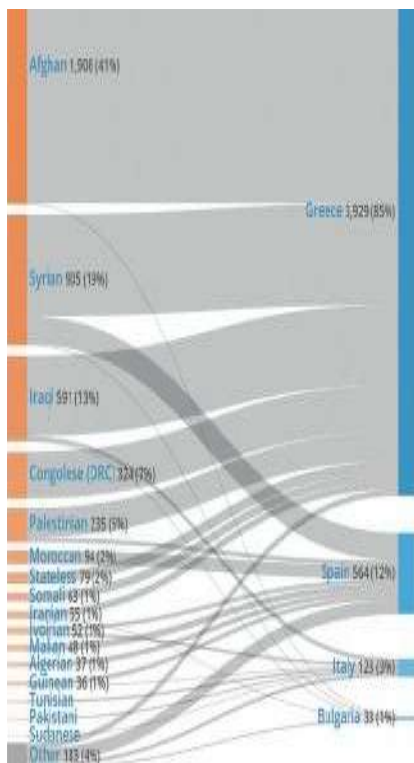
Given these figures, it is important that the UN make available official data on the number of child migrants in Western countries having travelled from regions and states that have suffered the most as a result of terrorist attacks.

According to the 2019 data (Refugee and Migrant Children in Europe, 2019):

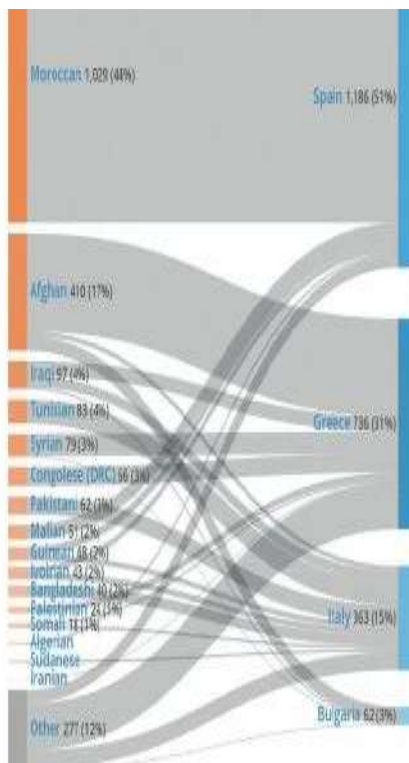
In 2019, the total number of migrant children was 202,945—a 6% increase over 2018.

Chart N2

Accompanied Children by county/Area of Origin and Arrival

UASC by Country/Area of Origin and Arrival

Syria is the main country of origin of migrants and asylum seekers (21%). In terms of countries of registration, the data is the following:

- Afghanistan 11%,
- Iraq 7%,
- Venezuela 4%,
- Eritrea 4%,
- Nigeria, Turkey, Colombia and Albania 3% (ibid.,).

Germany remains the most attractive destination, accounting for 35% of migrants; followed by

- France: 13% (26,160 children),
- Greece: 12% (25,165 children),
- Spain: 11% (21,715 children),
- UK: 5% (10,295 children) (Refugee and Migrant Children in Europe, 2019).

Conclusion

In light of the above consideration, it can be said that the future of international terrorism is real. A child is born to discover the world; he asks questions to get information, which in turn helps him in the formation of his worldview. Along with the physical development of a child, his psyche develops and improves as well. A negative impact during this period leads to a damaged psyche and development of various complexes, which for its part contribute to the formation of the wrong vision of the world.

Given facts in this research indicate that some children are under the influence of international terrorism. Meanwhile, we shouldn't forget that more and more children are affected by a virtual world full of violent content. The virtual world is so close to the real world that often it becomes quite difficult for children to realize where the line goes between them. This ultimately turns a child into an oppressor and makes him vulnerable for the international terrorism.

Based on the aforementioned it would be good if the civilized world started to study the above mentioned issues more actively and worked in a coordinated manner to combat given challenges. International organizations should comprehensively study possible factors of the involvement of children in terrorism in risk countries. A definite strategy should be developed against the integration of children and adolescents into terrorist organizations; we should also determine the age and sex, strengthen social programs,

conduct awareness-raising trainings in educational institutions as well as with families and staff engaged with children.

Furthermore, we should develop special security programs for educational institutions, use social networks and television to prevent misinformation and provide correct information to children, also conduct targeted monitoring of cyberspace to stop programs and games with violent content.

At the same time, further attention should be paid to the description of children in areas affected by terrorism as well as to the monitoring of their migration. In case of the migration of the above children, they should be watched and monitored unnoticed by the relevant state agencies and non-governmental organizations of recipient countries, for instance what environment they continue to live in, who they are friends with, what their interests are and, finally, it is vitally important to develop social programs to adapt children and to further integrate them into a healthy environment.

References

- Adeane, A. (2019, January 13). *Blue Whale: The truth behind an online "suicide challenge."* BBC News. <https://www.bbc.com/news/blogs-trending-46505722>
- American Academy of Child & Adolescent Psychiatry. (2015). Violent Behavior in Children and Adolescents. https://www.aacap.org/AACAP/Families_and_Youth/Facts_for_Families/FFF-Guide/Understanding-Violent-Behavior-In-Children-and-Adolescents-055.aspx
- Anderson, K. (2016). Cubs of the Caliphate. The Systematic Recruitment, Training and Use of Children in the Islamic State. (<http://www.drake.edu/media/departments/offices/international/nelson/2016%20paper,%20Children%20in%20ISIS,%20K.%20Anderson.pdf>)
- Bushman, B. J., & Anderson, C. A. (2002). Violent Video Games and Hostile Expectations: A Test of the General Aggression Model. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(12), 1679–1686. <https://doi.org/10.1177/014616702237649>
- Bloom, M., Horgan J., and Charlie, Winter. (2016). Depictions of Children and Youth in the Islamic State's Martyrdom Propaganda, 2015-2016.
- Griffin, A. (2014, December 3). *Stephen Hawking: AI could be the end of humanity.* The Independent: <https://www.independent.co.uk/news/science/stephen-hawking-ai-could-be-end-humanity-9898320.html>
- Grossman, B. M. M. (2014, September 21). *WATCH: Islamic State's terror video game.* The Jerusalem Post | JPost.Com. <https://www.jpost.com/middle-east/is-claims-it-created-a-terror-video-game-375935>
- Handbook on Children Recruited and Exploited by Terrorist and Violent Extremist Groups: The Role of the Justice System. (2017). https://www.unodc.org/documents/justice-and-prisonreform/ChildVictims/Handbook_on_Children_Recruited_and_Exploited_by_Terrorist_and_Violent_Extremist_Groups_the_Role_of_the_Justice_System.E.pdf
- Hezbollah video game: War with Israel - CNN.com.* (2007). CNN. <http://edition.cnn.com/2007/WORLD/meast/08/16/hezbollah.game.reut/>

- Hoffman, B. (2006). *Inside Terrorism. Religion and Terrorism*. Columbia University Press, New York.
- Jessie Hill, Adam F. Kinney. (2008). *Sacred Violence: Religion and Terrorism, Case Western Reserve*. Journal of International Law.
- Khomami, N. (2018, July 24). *Number of women and children who joined Isis “significantly underestimated.”* The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2018/jul/23/number-of-women-and-children-joining-isis-significantly-underestimated>
- Lakomy, M. (2017). Let’s Play a Video Game: Jihadi Propaganda in the World of Electronic Entertainment. *Studies in Conflict & Terrorism*, 42 (4), 383–406. <https://doi.org/10.1080/1057610x.2017.1385903>
- Peter. W. Singer. (2005). *The New Children of Terrorism*. Chapter 8.
- Forest, J. J. (2006). The making of a terrorist: Recruitment, training and root causes. Westport, CT: Praeger Security International.
- Refugee and Migrant Children in Europe. (2019). <https://migration.iom.int/system/tdf/reports/UNHCR-UNICEF-IOM%20Factsheet%20on%20refugee%20and%20migrant%20children%20Jan-June%202019.pdf?file=1&type=node&id=7288>
- Russell, B. C. L. (2013, August 26). *Police: 8-year-old shoots, kills elderly caregiver after video game*. CNN. <https://edition.cnn.com/2013/08/25/us/louisiana-boy-kills-grandmother/index.html>
- Sujashvili, D. (2018). *The Anatomy of International Terrorism and Georgia*. Tbilisi: Saari.
- Sujashvili, D. (2020). High Technologies and Possible Use of Children in International Terrorism. *Bull. Georg. Natl. Acad. Sci.*, 14: 4.
- The Children of ISIS The indoctrination of minors in ISIS-held territory A joint publication by the National Coordinator for Security and Counterterrorism (NCTV) and the General Intelligence and Security Service (AIVD). (2017). https://radical.hypotheses.org/files/2018/01/Minderjarigen_bij_ISIS_ENG.pdf

David Sujashvili was born on June 15, 1976. He graduated from the Academy of the Ministry of State Security of Georgia with honors in 1999. He Graduated Doctoral Program from Georgian Technical University with honors in 2019 and hold Doctor's Degree in Public Administration.

From November 1999 to November 2012 he served in Georgian Intelligence Service.

From November 2012 to December 2013 David Sujashvili worked as Director of the Information-Analytical Department of the Ministry of Internal Affairs of Georgia.

From December 2014 to May 2015 he was Assistant to Prime Minister of Georgia on Security Issues – Secretary of State Security and Crises Management Council.

From December 2016 to September 2019 David Sujashvili was the head of the Georgian Intelligence Service, Chief Advisor of the Prime Minister of Georgia on Intelligence issues.

Since September 2019 David Sujashvili is Deputy Minister of Defence.

He has a rank of Major General of Defence.

Besides his current job, David Sujashvili combines practical activity with scientific-pedagogic activities. He is an Associate Professor at the Grigol Robakidze University, at the school of Public Administration and Politics.

From 2019 he is a member of the Georgian Academy of Criminology Sciences. He is a author of several scientific works and researches.

Married with three children.